Margarete Depner

(1885-1970)

*de dr. Radu Popica**

Margarete Depner (1885-1970) s-a născut la Brașov, fiind fiica fabricantului de textile și politicianului Wilhelm Scherg și al Julianei Scherg. Și-a desfășurat activitatea la Brașov ca sculptoriță, pictoriță și graficiană timp de șase decenii. A urmat școala primară și Școala Civilă de Fete la Brașov (1892-1900) și un internat de fete din Weimar (1901-1902), unde a studiat muzica, literatura și arta plastică, descoperindu-și astfel talentul artistic.

A început studiul desenului la Brașov cu profesorul Ernst Kühlbrandt de la Gimnaziul Honterus (1902-1905). Ulterior, a frecventat la Berlin cursul particular de desen al pictorului Wilhelm Jordan (1905-1906). În 1907 s-a căsătorit cu chirurgul brașovean Wilhelm Depner, căsnicie din care au rezultat trei copii.

În 1916 la Budapesta, unde s-a refugiat în urma luptelor desfășurate la Brașov, a studiat desenul cu Réti István, unul dintre întemeietorii coloniei de pictură din Baia Mare. Tot acum a participat pentru prima dată la o expoziție, obținând un premiu pentru un peisaj în ulei. După 1918 și-a continuat studiile de desen și pictură în atelierele artiștilor brașoveni Friedrich Miess și Fritz Kimm. În 1925 și 1927 a călătorit la München pentru a se familiariza cu cele mai recente evoluții ale artei germane și a urmat cursuri de desen și pictură la școala de grafică a lui Moritz Heymann din München (1927). Din 1928 a renunțat la pictură și grafică pentru a se dedica exclusiv sculpturii. În 1931 a studiat sculptura cu Josef Thorak la Berlin, vizitând cu acest prilej atelierele artiștilor Käthe Kollwitz și Georg Kolbe.

În 1933 a organizat o primă expoziție personală la Brașov, în Sala Reduta, împreună cu sculptorul Hans Guggenberger și artista Rieke Morres, expunând cu acest prilej 40 de picturi în ulei și 12 sculpturi. În 1934 și-a continuat studiile de sculptură la Paris cu Marcel Gimond. Din 1929 până în 1939 a expus în cadrul Saloanelor Oficiale de la București, primind în 1931 un premiu în cadrul Salonului de Desen și Gravură pentru desenul „Fata cu candelabre”. În anii 1937-1943 a participat la expozițiile „Breslei artiștilor germani din România Mare” organizate la Brașov și Sibiu. În 1942 a participat la expoziția „Artiștilor Germani din România”, organizată la Berlin, Stuttgart, Saarbrücken și Diedenhofen (Lorena), iar

în 1944 la expozițiile artiștilor germani din România organizate la Viena, Salzburg, Graz și Breslau. Cu acest prilej, în 1942 o lucrare de sculptură în marmură i-a fost achiziționată de orașul Stuttgart. Ca președintă a „Asociației evanghelice pentru orfani și protecția copiilor" a înființat un cămin pentru copiilor mamelor muncitoare din Brașov, prima instituție de acest fel din România, unde copii erau îngrijiți și învățau după școală sub supravegherea unor cadre didactice. Din 1947 s-a alăturat „Sindicatului Artiștilor, Scriitorilor și Ziariștilor" din Brașov, iar în 1951 a devenit membră a „Uniunii Artiștilor Plastici" din România. În anii 1947-1970 a expus în cadrul expozițiilor județene și regionale de artă plastică organizate la Brașov, iar în anii 1953, 1954 și 1959 a participat la expozițiile republicane de artă plastică de la București.

A colecționat lucrările unor pictori sași moderni din Transilvania (Arthur Coulin, Friedrich Miess, Fritz Kimm) și obiecte de artă populară. În perioada interbelică, Margarete Depner a conceput planul unui muzeu privat, care urma să fie amplasat la parterul casei sale din Brașov, unde urmau să fie expuse lucrările de artă plastică, dar și obiectele de artă populară săsească și românească din propria colecție. Proiectul nu s-a mai concretizat din cauza izbucnirii celui de al Doilea Război Mondial.

Mai cunoscută în calitate de sculptor, Margarete Depner a practicat și pictura, preferând portretistica. Întemeiată pe observația realistă, pictura sa se caracterizează printr-o structură compozițională echilibrată, care se îmbină cu o cromatică de inspirație expresionistă. Volumele solide, conturate prin culoare, dobândesc un caracter sculptural și monumental, fiind delimitate prin contururi acuzate, exacte, culoarea fiind întotdeauna subordonată formei. Pictura sa se prezintă ca:

> *„...un realism expresiv extrem de diferențiat și atrăgător din punct de vedere coloristic, care a atins în cadrul artei transilvănene un nivel calitativ extraordinar și, în Europa Centrală, un înalt nivel calitativ" (Sabine Plakolm-Forsthuber).*

În grafică, numeroasele studii de portret păstrate din creația sa confirmă atenția acordată surprinderii psihologiei modelelor.

> *„Pentru artist studiul naturii este un tezaur de frumusețe - dar studiul sentimentelor umane? Un izvor, un oracol... al cunoașterii cutremurătoare" - Margarete Depner*

Din creația Margaretei Depner s-au păstrat două desene înfățișând un soldat mutilat de război, ce pot fi puse în legătură cu activitatea desfășurată ca voluntară în anii Primului Război Mondial în sanatoriul soțului său din Brașov. Totodată, din creația sa se păstrează și o serie de litografii.

În sculptură a abordat genuri multiple: statuaria, portretul, sculptura funerară, statuaria mică și basorelieful. Apelând la un modelaj modernist clasic, creația sa sculpturală a așezat întotdeauna în centrul său de interes omul, fapt ce a determinat predilecția pentru capete și busturi. Sculptura sa, ce a resimțit influența lui Auguste Rodin și Aristide Maillol prin intermediul studiilor urmate la Paris cu sculptorul Marcel Gimond, pornește întotdeauna de la „...observația pătrunzătoare și atentă a modelului".

Sculpturile sale se remarcă prin interesul pentru valorificarea expresivității chipurilor și gesturilor, ce imprimă lucrărilor o pregnantă notă emoțională. Modelajul subliniază expresivitatea figurilor, evitând

însă deformările accentuate. Interesul său pentru expresivitate a determinat-o să exploreze uneori și sfera grotescului. Tehnica sa sculpturală se evidențiază prin noblețea insuflată fizionomiilor și redarea atenuată a elementelor corporalității.

Margarete Depner a participat alături de alți sculptori brașoveni la realizarea replicilor sculpturilor care înfățișează personaje biblice și episcopi, amplasate pe contraforturile corului Bisericii Negre, ca parte a programului de restaurare al bisericii desfășurat între anii 1937-1944, realizând sculptura reprezentând-o pe Fecioara Maria. În 1934 a realizat la comanda *Asociației săsești a femeilor* monumentul funerar al activistei pentru drepturile femeilor, Lotte Binder, amplasat în Cimitirul Central Sibiu. O sculptură de a sa decorează și mormântul familiei din cimitirul evanghelic-luteran de la poalele dealului Straja din Brașov.

Lucrările Margaretei Depner se găsesc în colecțiile mai multor muzee din România și Germania: Muzeul de Artă Brașov, Muzeul Brukenthal Sibiu, Muzeul Transilvănean Gundelsheim, Muzeul de Artă Stuttgart și Muzeul Moritzburg Halle.

*Text elaborat în cadrul proiectului Brașov Art Stories, realizat de Muzeul de Artă Brașov și finanțat de Primăria Municipiului Brașov